

FOMENT

DIARI NACIONALISTA REPUBLICÀ

Preus de subscripció

REUS. . . Ptes. 1'50 al mes.
Fora. . . » 4'50 trimestre
Estranger » » 9'—
Número solt 5 céntims
Anuncis segons tarifa

ANY XII

REUS, DIMECRES 17 D'OCTUBRE DE 1917

Núm. 235

Gran Hotel - Restaurant de LONDRES

HOTEL DE PRIMER ORDRE

Habitacions amb teléfon urbà i interurbà. : : Habitacions amb bany, dutxes i teléfon

Pasteleria de BERNARDÍ MAS (Antiga Casa Montserrat)

Gran assortit de panellets, turrons, confitures i xampany de totes classes i preus

Carrer de les Galanes, 18-Reus

Declaracions den Cambó

«El Dia» publica les següents declaracions del senyor Cambó:

—Al meu jutjament, el president del Consell no plantejarà per ara la qüestió de confiança, perquè sab que fatalment hauria de resoldre's en contra d'ell.

No és, com se sab, el senyor Dato, amic de resolucions enèrgiques. Així, ell no es decidirà a plantejar espontàniament la qüestió de confiança. Aquesta sorgirà d'una manera implícita quan el senyor Dato sol·liciti de la Corona el Decret de dissolució de les actuals Corts. Mentrestant, seria desconèixer la realitat.

A Espanya, com en tot el món, s'està operant un canvi radical que afecta a totes les qüestions de la vida ciutadana. Això és exacte i just i evident per a tothom, menys per al senyor Dato i la seva tertúlia política. El president del Consell no coneix o no es vol donar compte d'aquesta profunda commoció que altera tots els ordres nacionals i per això el senyor Dato creu que ell pot encara continuar per més temps jugant una aventura que tothom considera perillosa.

Ell no plantejarà, doncs, la qüestió de confiança, perquè està segur de que es resoldrà en contra de la seva actuació governamental. Ningú aconsellaria a la Corona la continuació del partit conservador.

—Al preguntar-li per la índole de les consultes, ha dit:

—Jo, en primer terme, considero que les consultes, tal com avui es realitzen, són un tràmit més del qual es podria prescindir per la seva inutilitat. El rei pot ben conèixer sempre l'estat dels partits polítics, tenint en compte el que, amb la freqüència que exigeix l'activitat de la vida moderna, exterioritzen els homes públics, escoltant el que es diu en la premsa, en la conferència i en el miting i sobretot servint-se com d'un guia fidel del Diari de les sessions de les Cambres.

Les consultes, tal com avui es porten, no signifiquen res. No n'hi ha prou amb demanar l'opinió de tots els «ex» dels partits de torn. No és possible així percebre les veritables palpitations de la opinió. Quines noves orientacions, quins matisos distints han d'aportar a la Corona els ex-presidents de les Cambres anteriors i els ex-ministres d'altres governs, això és, els homes de sempre?

En les consultes, per a que tinguin eficàcia, deu escoltar-se l'opinió de tots els homes que representen una idea política i una força d'opinió.

Respecte l'actiu dels regionalistes catalans davant d'un Gabinet liberal

presidit pel senyor Villanueva, el diputat regionalista d'iu:

—Els regionalistes estaran sempre enfront d'aquest possible Govern i enfront de tots els que, tancant els ulls a la dolorosa realitat dels grans problemes actuals, signifiquin la continuació de la vella política de torn obligat i imposició de les antigues oligarquies desacreditades.

Si aqueix Govern Villanueva venia al poder per a seguir els procediments polítics de sempre, els regionalistes li farien una oposició enèrgica.

No és possible desconèixer els fets actuals i les causes originaries d'ells. La renovació, de la qual tant s'ha parlat i escrit, no és un tòpic ni una imatge retòrica: és una realitat palpant, és quelcom que està en l'ambient, que arriba a tot arreu, que agita fecundament la consciència ciutadana. Ignorar aquest moviment és absurd; anar-hi en contra, equivaldria suicidar-se políticament.

—Així, doncs, si pregunta el periodista, quin seria el Govern al qual prestaríeu vostés son apoi?

—Ja ho hem dit en algunes ocasions. Únicament davant d'un Govern igual als que avui regeixen a les grans nacions europees.

La força de les circumstancies és tal, que per a dirigir-les són necessaris organismes molt complexos. Un Gabinet de concentració, en el qual tinguessin representació totes les forces nacionals: un Govern que compendís les diverses orientacions polítiques, que posés en vigor les lleis en tota sa virtut i es decidís a fer unes eleccions en les quals la voluntat del poble es manifestés sincera i lliurement; un Govern que aborredés amb decisió i llealtat tots els problemes pendents, trobaria l'apoi i si era necessari l'auxili concret i directe del partit regionalista.

Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana

Catalanitzant en la conferència, en l'escola, en la propaganda.

Dia darrera dia la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana segueix la seva tasca d'enaltiment de ço que és primordial en aquests moments històrics.

Miren, en síntesi, el curs de la seva intervenció:

Ha rebut una comunicació del Centre de Dependents del C. i de la I. acompanyant son programa d'ensenyances del curs 1917-18 que mereix calurosos elogis del Consell, acordant-se l'enhonorabona; del secretari senyor Rossell i Vilá, des d'Olot, anunciant una conferència de propaganda en dita localitat i la prompta constitució d'una Comissió Delegada; de l'Ateneu «Democràcia», con-

vidant a la apertura de curs, delegant-se al secretari de la Comissió Tècnica, senyor Emfilí Vallés, i de don Enric Arderiu, sobre assumptes de tràmit.

El soci de Balaguer i diputat provincial En Josep Cabecerán comunica la celebració en la dita localitat d'un Concurs de Lectura i Escritura Catalanes per als dies 6 i 19 de novembre, sota el patronatge de la Protectora, ofert pel Centre Nacionalista Català, entitat organitzadora; acordant-se accedir-hi amb gran satisfacció.

El soci de Mollerusa i distingit notari senyor Comes i Sorribes, anuncia un cicle de conferències culturals a la Societat «L'Avenir», de la dita vila, pregant a la Protectora que les inauguri. S'hi accedeix amb gust, delegant-se l'assessor tècnic senyor Romeva perquè vagi a Mollerusa per al dit objecte.

De cara a les eleccions

Decididament sembla que les eleccions municipals se celebraran el dia 11 del proper novembre. Per la llei no pot ésser d'altra manera i d'acord amb ella sembla estar el Govern. Com seran aquestes eleccions? Quin caràcter o tònica general serà la seva? Certament que unes eleccions municipals mai tenen o acostumen a tenir interès general; volem dir, que no ofereixen matissos d'interès comú per al país, puix cada poble té el seu problema local; cada poble té les seves lluites de banderia. Heu's aquí, doncs, circumscriu a cada poble l'interès de les eleccions municipals. Però aquestes vegades es faran les eleccions municipals amb un nou esperit, amb el nou anheli que ajunta i solidaritza pobles i voluntats.

L'esperit de renovació que arreu aleina; aquest màgic resorgir de la consciència nacional que sembla cristal·litzar en l'Assamblea dels parlamentaris, és la bandera comú de tots els bons patriotes enfront de les clientelles de la vella política.

Comprenem que en un Barcelona, on les forces polítiques que es disputen l'hegemonia en el Municipi, s'han trobat aplegades per llurs representants en l'Assamblea; no hi hagi possibilitat d'un acoblament, coalició o intel·ligència d'aitals elements en la propera lluita en els comicis, baix l'aglutinant de l'Assamblea—per més que aital cosa s'hagi insinuat per persona tan autoritzada com en Giner de los Ríos—; però en un Reus, on han quedat delimitats els camps d'una manera ben clara i definida, on encara hi ha uns regidors—que constitueixen majoria—allunyats del Municipi, conseqüents en no acceptar l'alcalde de R. O. com primer acte vers l'autonomia municipal i de solidaritat amb l'acció dels Parlamentaris, i uns altres regidors que mancant a l'acord pres da-

La presidència manifesta haver rebut una Comissió de l'Ateneu Familiar de Sant Boi del Llobregat, presentada pel soci En Josep Maria Folch i Torres, sol·licitant instruccions i l'apoi de la Protectora per convertir a base catalana una escola particular de la dita població, manifestant haver-se'li ofert la cooperació demanada.

Acostant-se l'apertura de les càtedres de Català a les Normal de Barcelona i Lleida, s'acorda ratificar els nomenaments d'En Pere Barnils i Giol per la de Mestres de Barcelona, de N'Enric Arderiu per les de Mestres i Mestresses de Lleida, i nomenar a N'Emili Vallés per la de Mestresses de Barcelona; facultant-los a tots per a obrir les corresponents matrícules i fixació d'hores de classe d'acord amb la Direcció de les escoles.

vant del diputat senyor Nougués, han tornat de nou a l'Ajuntament per aguantar a l'alcalde de R. O. i col·laborar en l'obra negativa dels idonis; es presenta el terreny molt planer per a la realització d'aquell plan d'acoblament de forces enfront de l'enemic comú.

Per altra part a Reus és precís donar la batalla en aquesta conjunció d'elements heterogènis que ha anat a l'assalt de l'administració pública amb baixes i utilitaris miras i aprofitant l'ocasió d'una paraula donada i dignament mantinguda pels regidors regionalistes, radicals i nacionalistes republicans. Convé formar el quadre com en les batalles en que està compromès el gros de l'exèrcit; convé apretar les files i disposar-se a un atac vigorós, ferm i decidit. Empleem aquest llenguatge, ara en boga amb motiu de la guerra, per a donar la sensació de que és precis un gran esforç i una major bona voluntat per a disposar-se a abatre l'enemic que ho és de Reus; puix compta aital enemic amb tots els ressorts del poder, amb tota la força coactiva que proporciona el mando, majorment essent exercit o desempenyat per persones desaprensives, per homes que no senten cap mena de respecte per la sobirania popular.

Amunt els cors, que la batalla s'apropra.

Els mallorquins i l'Assamblea de Parlamentaris

El senador senyor Abadal, president de l'Assamblea de parlamentaris, ha rebut un missatge d'adhesió a aital moviment firmat per moltes personalitats de Mallorca.

Els firmants del document, després de

expressar sa satisfacció pel fet de pertenençera l'Assamblea el senador per aquella illa don Girón Pou, analitzen la situació política d'Espanya, i de lo qual en dedueixen que l'Poder no compta amb cap força.

«També en aquesta oblidada islla adyadentes—diu el manifest, que està redactat en català—sentim el despertar de la consciència col·lectiva; també aquí patim tots els greus inconvenients del règim centralista; també aquí veiem nostra plàcida vida regional pertorbada per la intrusió dels Governos centralistes i sos dependents que ens imposen una cultura oficial i forastera i ens subjecten al més inícut i inepte caciquisme.

Home s nous han de viure amb noves idees i nous procediments a dirigir la nau de l'Estat. Se dirà, com una objecció, que aquests homes no existeixen. No és veritat. El Règim centralista caduca i ja no pot donar personalitats de valua. Amb el nou règim sorgiran els homes nous.

I si predomina la lògica i el bon sentit, i es convoquen Corts constituints, sabrem portar a la pràctica el desig de renovació política condensat en aquest document, no consentint que'ls partits del torn segueixin acaparant per més temps la Diputació a Corts per aquestes illes.»

La soberbia del Sr. Sardá

No esperavem menys del senyor Sardá. El senyor Sardá ens ha amenaçat amb la suspensió de FOMENT si no li portavem a la censura les proves de tots els originals. A pesar dels rigors de la censura militar, mai havíem rebut, durant aquella, semblant amenaça. Però el senyor Sardá és més ordenancista que els ordenancistes; el senyor Sardá és en el fons un despota.

«En Sardá—no sabia quina sanció podia imposar-nos si no obeam la seva comminatoria ordre de portar les proves a la censura, i ho consultà al senyor secretari. Aquest li digué que fins podia arribar a la suspensió del nostre periòdic, i ja tenim l'home actuant de Neró, ordenant la redacció d'un ofici menaçant-nos amb aital mida coercitiva. Si amb quelcom més fort ens hagués pogut amenaçar, ho hauria fet, però no pogué; no pogué amb prou recança seva, perquè qui està disposat a sospendre una publicació, per la lleu falta de no portar unes proves a la censura que a res el comprometen amb arreglo a les instruccions del Govern; no's pararia en barres en empresonar-nos, si estés a la seva ma el pòguer fer-ho.»

Nostre director es pregué en serio l'amenaça de l'alcalde de R. O. i el visità amb objecte de fer-li avinent la impossibilitat material de pòguer portar

totes les proves a la censura donada la hora en que es tanca aquesta: les vuit del vespre, quan tot just tenim composta la primera plana.

El senyor Sardà rebé al nostre Director amb aquell seu caracteristic desdeny, que és en ell com un estat moribós, i, sense atendre les raons del nostre amic, es permeté el luxe de donar-li consells i d'amenagar als de FOMENT; diguent que si no devíem posar-nos en les vides privades i menys en les dones, que prou desgracia tenen... Ja li digué el nostre amic que no sabia, com tampoc sabem nosaltres, a quines dones volia referir-se el senyor alcalde; pero, en fi, per nosaltres les dones, totes, han sigut sempre dignes del major dels respectes. Pero les dones com els homes, son pels seus actes, criticables, i aixís com l'història s'ocupa de moltes dones, i de bastantes d'elles amb molta irreverencia; aixís també podem nosaltres ocupar-nos d'aquelles dones quals actes trascendeixen a la vida pública.

Hi hagut reines i favorites que han trasbalsat un món. De les reines s'en va perdent la mena; la llei Sàlica i la forma de govern republicana s'imposen arreu. Adhuc a Rússia i a la Xina! Pero encara resten les favorites que es converteixen en vàlides quan ho som de algú gran senyor, d'algú magnat o home de poder.

O sino que ho diguin els vidres de cert establiment i el gendre de la casa que ha pagat amb la cessantia l'ennuig de certes senyores...

Comentaris breus

En J. F., el crític teatral de «Las Circunstancias», no solament ha canviat de ofici, sino que, també, ha substituït aquelles inicials per un Van.

I aqueix Van, no'n vol saber res de la presidencia del Centre de Lectura. Ens conta, per a distreure nostra atenció, una rondalla... andalusa.

Com podia demanar el canvi de nom del carrer de Sant Celestí...

Ell sí que rai, per a tindre pensades! Genio y figura...

Es veu que les almezas van de baixa, car fa ja alguns dies que «Las Circunstancias» no'n parla dels seus huesos ni de les cervatillas...

Ara—diu la gent—els que redacten el diari possibilista están encaparrats estudiant la solució d'un problema molt intrincat: dividir els candidats.

Non entre quatre...

Si no fossin els carlins, no hi hauria quebrats... Tocarien tres candidats a cada un dels partits que integren la conxorxa.

Pero també es topa amb l'inconvenient de que els del carrer de l'Hospital en volen quatre, de candidats.

I aixís, no és ja tan senzill el problema...

Quatre autonomistes, dos possibilistes, dos conservadors i un carlí. Total, non.

Hen's-aquí solucionat el problema. I els pobres possibilistes, altra vegada sacrificats en aras de la armonia...

Pero aquest problema i aquesta solució és la que els possibilistes presenten als bretols. Ells en saben més de matemàtiques... electorals. Ells podran no presentar més que dos candidats, pero, de fet, seran set: els dos seus, els quatre autonomistes i el carlí.

¿Com se realitzarà aquest miracle? Com sempre. Els candidats autonomistes els designaran els possibilistes. Que algú o alguns dels designats no són socis del Centre del carrer de l'Hospital? Se'n fan, i en pau! En Tricax n'és un exemple vivent. Ja s'havia fet pública la seva candidatura, i encara no sabia a quin Centre pertanyia...

En quant al carlí és cosa encara més sencilla. Es que no'n són tots o quasi tots de possibilistes els carlins signíficats de Reus?

La situació política

Què passa a Madrid?

La censura funciona amb tal rigor que no és possible enterar-se més que a mitges de lo que ocorre a Madrid amb motiu de l'actual i cada dia més creixent agitació política.

Hi ha periòdics que ni sisquera han rebut directament la referencia de la reunió celebrada al Congrés de la primera secció de l'Assamblea de Parlamentaris, i han hagut de copiar-ho d'altres confreres més afortunats o privilegiats que els primers. Entre aquests s'hi troba «La Veu de Catalunya» que ha hagut de copiar aital referencia del «Diario de Barcelona».

Per altra part no'n hem pogut enterar del que han desmentit els ministres a l'entrada en el Consell que es celebrà en la Presidencia a les sis de la tarda. La censura no ho ha deixat passar; pero a jutjar per lo que digué el ministre de la Governació es deu tractar de quelcom greu, puix afirmà que és molt difícil que es restableixin les garanties, si persisteixen les veus...

Segons la referencia del Consell, en aquest es tracta de restabliment de les garanties constitucionals, acordant reunir-se en Consell avui dimecres, el qual serà preparatori del que ha de presidir dijous al Palau el rei, i en el qual es resoldrà el que procedeix.

La major part del Consell—digué el senyor Dato—l'ha invertit el ministre d'Estat en donar compte de la seva actuació durant l'istiu, respecte els assumptes de l'exterior, llegint nombrosos telegrams i altres documents relacionats amb les negociacions mantingudes.

El senyor Dato facilità la referencia davant l'espectació dels periodistes que esperaven notícies interessants. La referencia del president causà una decepció als representants de la premsa; puix en l'ambient està la certesa d'esdeveniments trascendentals per a la política espanyola. ¿Com no si el Govern mateix dona l'impressió de que s'agianta per un fil? ¿Aont són totes aquelles arrogancies den Dato de que comptava amb el Decret de dissolució de les Corts? Ara mateix acaba de declarar que no ha pensat sisquera amb aital dissolució; contradint-se d'una manera ben palesa amb recents declaracions llurs.

Un periòdic de Madrid, indignat amb els rigors de la censura, escriu ço que segueix:

«Viene asegurando el Gobierno que permitirá tratar los asuntos de índole política y que para eso no se habían puesto nunca trabas de ningún género.

Pues bien; hoy se han reunido en el Congreso los diputados y senadores que anteriormente se congregaron en la Asamblea de Barcelona y la censura tacha en absoluto todas las noticias referentes a esta reunión completamente lícita, puesto que se ha celebrado en el local de las Cortes y por personas que ostentan la investidura parlamentaria.

Seguramente la censura tachará también estos renglones, pero nosotros queremos dejar consignada en ellos nuestra más enérgica protesta contra el proceder verdaderamente inculcable, abusivo, escandaloso e incorrecto que sigue el Gobierno, porque ir diciendo a la opinión pública que se permite tratar de las cuestiones políticas y no consentir que se dé siquiera la noticia de esta reunión, que no puede ser más política, es el colmo de la burla, del abuso y del atropello.

No sabemos lo que pensará el Gobierno. Creemos que es ya hora de que los hombres públicos y los periodistas que estamos sufriendo esta humillación de señores a los que no se les pueden hacer tales desafueros, se levanten en indignada y viril protesta ante el rey para que termine de una vez situación tan vergonzosa, que implica por parte de todos una cobardía repugnante.

Si la censura tacha estas líneas, compuestas quedarán y unidas a la platina para publicarlás el día mismo en que la suspensión de garantías se levante y sepa todo el mundo que el señor Dato está engañando al país al mismo tiempo que le amordaza y esclaviza para continuar haciendo su política que es la deshonra de la nación española.»

L'AMNISTIA

El dret de petició és una garantia constitucional que no ha sigut suspesa. Perms, doncs, en nostre dret, demanem l'amnistia per a quants han intervingut en la vaga general.

Informació

Foment Republicà Nacionalista

Se convoca als senyors socis d'aquesta entitat a reunió general extraordinària per al proper dijous dia 18 a les nou de la nit.

Si no es reuneix nombre suficient de socis a l'hora indicada, se celebrarà de segona convocatoria una hora més tard.

Ordre del dia:

ELECCIONS MUNICIPALS

Reus 16 d'octubre de 1917.—P. A. del C. D., el secretari, Manuel Domingo.

Fa alguns dies ens queixàrem de lo abandonats que's troben els nostres carrers, els quals degut a la gran quantitat de pols i terra que hi ha dipositats es fan intranzitables, sobre tot en dies de vent.

Avui ja no és tant sols pols i terra, si no que en algú d'ells, al Camí de Rindoms, una de les aceres es troba materialment ocupada per tovots i runa procedents d'una paret de tanca que's despreguà uns 10 dies.

Com que podria donar-se el cas de que el guardia municipal del barri (si és que n'hi ha, car els veïns del mateix fa una porció de dies que no'l veuen) no hagués fet la corresponent denuncia, ens permetem fer-la nosaltres en la confiança de que tant el senyor alcalde de R. O. com el flamant president de la flamant Comissió de Foment no permetran que s'ocasionin més molesties als veïns que's veuen obligats a tranzitar per aquella via.

L'eximi dramaturg don Ignasi Iglesias, deferent com sempre amb els amics i admiradors que compta en nostra ciutat, ha ofert, per a ser estrenada en el Teatre del Centre de Lectura, la refundició del seu drama «L'Escorsó», que posarà en escena el senyor Piera en la propera temporada.

Respecte les peticions de llibertat dels que foren detinguts pels successos d'agost, el governador civil de Barcelona ha dit que estudiarà el cas de cada un, i tot aquell sobre el qual no pesi una acusació concreta serà deixat anar.

Els detinguts son uns 70.

Taller de Cerralleria d'obres

JOAN ADSERA CAMPS
Carrer d'Alegre, 17. - REUS
Representant exclusiu a Reus de les portes d'acer ondulat, i de tots sistemes, de la casa J. Mas Bagà, de Barcelona.

Víctima de cruel i llarga malaltia a mort el dueny de l'antic i acreditat establiment d'ortopedia «La Cruz Roja», don Josep Pujol, qui gaudia d'extenses i nombroses relacions pel seu caràcter i afable tracte, lo qual farà que la seva mort sigui generalment sentida.

L'acte de l'enterrament tindrà lloc avui, a un quart de quatre de la tarda, reunint-se la comitiva a la casa del difunt, carrer de Monterols, 16.

Rebi sa distingida família l'expressió de nostre més sentit pésam.

MAGATZEMS GIBBERT

Plaça Constitució, 1
Interessa a tothom el visitar les importants seccions de troços, teixits, bordats, entredós, puntilles i la de confeccions, de tan favorescuts MAGATZEMS, on per molt poc preu s'hi poden adquirir verdaderes gangues.

En el cas improbable de reunir-se nombre suficient de senyors regidors, aquesta nit l'Ajuntament celebraria sessió de primera convocatoria.

L'Ajuntament d'Amposta ha sollicitat del Govern civil que s'instrueixi el corresponent expedient per a la concessió de la creu de Beneficencia al veí de dita ciutat Josep Papacit, que el dia 9 de l'actual salvà a dos nois que estaven a punt d'ofegar-se en el riu Ebre.

L'empresa del Teatre Fortuny anuncia per a aquesta nit un acontereiment artístic, en el qual la companyia còmic-dramàtica Casals-Cazorla ens donarà a conèixer l'hermosa comedia en 5 actes i 10 quadros del celebrat escriptor En Santiago Rusiñol, «L'auca del senyor Esteve».

A pesar dels preus econòmics que regiran per aquesta funció, l'obra serà posada en escena amb tota propietat.

L'il·lustrat catedràtic de Química de l'Escola d'Indústries de Santander, nostre distingit paisà don Anton Rius Miró, ha sigut subvencionat pel Govern espanyol per a anar a fer determinats estudis a Suïssa.

Felicitem a l'amic senyor Rius per aital distinció.

MODISTES

Se necessiten oficials i una encarregada per al taller. — Arraval de Santa Agna, 57, primer.

Varies treballadores d'una fàbrica de mitges i paqueteria que hi ha establerta al Camí de Tarragona se'ns lamenten de la manca d'enllumenat d'aquella via, ja que l'únic fanal que s'encenia des de la supressió d'alguns d'ells per la economia de carbó, fa més d'un mes que no s'encén per verificar-se obres en la casa on està enclavat.

Diuem aquelles obreres que l'estar a ies fosques completament aquella via, a l'hora en que elles abandonen el treball, els ha ocasionat més d'una caiguda, en virtut de lo qual s'entrevistaren amb el director de la fàbrica del gas per a que ordenés l'encesa d'aquell fanal, contestant dit director que aixó era incumbencia de l'alcalde.

Donarà la primera autoritat local les oportunes ordres per a evitar noves caigudes an aquelles obreres i veïns del Camí de Tarragona? Així ho esperem.

La recaudació líquida obtinguda per la Delegació d'Hisenda d'aquesta provincia durant la primera quinzena del present mes ascendeix a 229.112 pessetes, de les que'n corresponen a Duanes 150.596 i a quotes militars 6.000.

Banc de Reus de Descomptes i Prestams

Queda obert el pagament del cupó DEUDA AMORTIZABLE 5 per 100 venciment el 15 de Novembre pròxim. Compra i venda de bitllets i monedes estrangeres.

De la Selva del Camp comuniquen que ans d'anit fou trobada agonitzant en sa propra llar, a causa de greus cremades, la veïna de dita vila Maria Brunet Calvet, de 68 anys, soltera.

Se creu que aquesta es quedà dormida, caiguent-li damunt el llum que's deixà encés i que prengué foc a les seves robes.

El senyor Rojo Villanova ha terminat la traducció del llibre d'En Prat de la Riba «La Nacionalitat Catalana», el manuscrit del qual ha enviat al senyor Eloré per a que hi faci les correccions que cregui precisas per a que el text sigui tan fidel com sigui possible.

Ha sigut molt ben rebuda pels socis del Centre de Lectura la iniciativa de la Secció de Música establint l'ensenyança de violí, quina matrícula ha quedat oberta.

Pel servei apronòmic de la provincia de Tarragona se recomana per a fer front a la plaga del cuc que ataca als olivers, l'empleo de sals de ferro, que a la vegada que impedeixen fins a cert punt el desenrotll de la larva, cooperen a l'avenç en creixement de l'oliva.

Per a lograr tal objecte és precis irrigar els arbres, i principalment en els llocs en que's trobi el fruit, solucions de aigua amb sulfat de ferro diluït. S'aconsella per a aixó l'adjunta barreja, que pod emplear-se utilitzant suifadato res.

Aigua, 100 litres.
Sulfat de ferro, 0'400 kilograms, o siga per litre d'aigua 4 grams de sulfat de ferro (caparrosa verda).

BAR AMERICANO

ESMERAT SERVEI

La sens rival Horchata Valenciana EXQUISIT CAFE PAMPA
Dilluns a la tarda i davant el notari de Tarragona don Simó Gramunt, que aixecà la corresponent acta a instancia del constructor, se donà començ a les obres del tranvia elèctric de Reus a Tarragona i son port.

Assistiren a l'acte, ademés del notari otorgant, el constructor don Francisco Herrling, l'arquitecte municipal de Tarragona i tots els obrers que formen la segona i tercera brigada que han donant començ als treballs.

La Companyia i el constructor amb molt bon acord han convingut en no donar caràcter de so'emitat a l'acte ajornant-ho per a quant pugui donar-se al servei públic la explotació de la primera de les línies d'aquesta Empresa.

Dia de joia fou el del dilluns per la tarda que marca el progrés a que están cridades les dues ciutats unides per una via ràpida i còmoda i confiem que'l proper any 1918 podrem fer el viatge sense les molesties que en l'actualitat representa.

APRENENTS

S'en necessiten a la Merceria d'Alfred Llecha, Llovera, 48.

Cridat amb caràcter urgent pel ministre de la Governació, ahir sortí per a Madrid el governador civil de la provincia, senyor Montiu.

Semblà que's tracta d'una consulta per a entrar en la pròxima combinació.

A bordo del transatlàntic «Alfonso XIII» han arribat a la Corunya, procedents de Cuba, cinc obrers espanyols expulsats de la illa pel Govern d'aquella república com a titllats d'anarquistes.

Tots ells són gallegos o asturians. Són flequers d'ofici i treballaven a la Havana on portaven residint entre 10 i 18 anys.

Un policia corunyés anà a buscar-los a bordo del traslantic i els conduí a la inspecció de vigilancia, on els fitxaren, ingressant després a la presó, fins que per la comissió mixta de reclutament es manifesti si els alcança cap responsabilitat per incompliment del servei militar.

Pasteleria de Bernardí Mas

(Antiga Casa Montserrat) Galanes, 18

Dolços-Confits-Licors-Comestibles

Durant el pròp passat mes de setembre, en l'Estació Enològica de Reus, se analitzaren, a petició del públic, i mostra de most ensofrat i de concentrat, 168 de vi, 10 de mistela, i d'alcohol, 3 de fosfat amònic, 2 d'extracte tànic, 2 de sulfat amònic, 3 de superfosfat de calç, 3 adobs complexes, i de terra i 8 d'olis. Es donà, ademés, tractament per a 11 vins defectuosos, 15 vinyes i 3 oliverans malalts i es comprovaren, a petició del públic, 4 aparells.

Tractament de la **sifilis** per l'aplicació **indolora** del

606

diagnòstic de dita enfermedad per l'anàlisi de la sang (Dr. Wassermann)
Dr. A. FRIAS.—Arraval baix de Jesús, núm. 33.—CONSULTA DE 3 A 4

Sense aquesta marca

l'aparell **NO** és un
GRAMÓFON
 — CATALEGS GRATIS —

Companyia del Gramófon - SOCIETAT ANONIMA ESPANYOLA

Èxit colosal dels célebres artistes
TITTA RUFO I CARUSSO
 en discs marca **GRAMÓFONO**

De venda: **R. PERPIÑA** - Carrer Major, 22 - **REUS**
 Despatx: 24, pral.

Dipòsit de Rellogeria. - Relloger de butxaca i Desperadors des de 2'90 pessetes.

Secció Oficial

Sindicat de Regs del Pantán de Riudecanyes

El Consell Directiu del Sindicat de Regs del Pantán de Riudecanyes, atenent la petició de varis senyors accionistes, ha acordat obrir un nou i últim plaç que correrà des del dia 15 al 31 del corrent, durant el qual i des de les 9 del matí a la 1 de la tarda de tots els dies laborables, podrà efectuar-se el pagament, en la caixa del Banc de Reus, del primer plaç de la Derrama acordada en 15 de juliol passat.

Reus tretze d'octubre de mil noucents diset.—El president, **E. Navás Felip**.—El secretari, **Joan Bofarull**.

Centre de Lectura Secció de Música

Posem en coneixement dels senyors socis l'haver establert unes classes de violí que dirigides pel mestre don Joan Coguà, començaran a funcionar el dia 5 del proper novembre.

En la Consergeria del Centro es facilitaràn a qui li interessi tots els detalls d'aquestes classes que la Junta seccional ha tingut a bé establir per a major desentortoll de l'ensenyança popular musical.

Reus, octubre de 1917.—Per A. de la J. S., el secretari, **Josep Bartulí**.

ESPECTACLES

Teatre Fortuny

Gran Companyia Còmic Dramàtica
CASALS CAZORLA
 Extraordinària funció per a avui dimecres.—Estrena de la comèdia en 5 actes d'En Santiago Rusiñol **L'AUCA DEL SENYOR ESTEVE**.

A dos quarts de deu.

Ferrocarrils

Servei de trens que reigeix des de ler. de juliol de 1915

DE REUS A BARCELONA

Surt 5'03 per Vilanova; arriba 8'48 m	arriba 8'48 m
» Vilafranca; » 9'38	» 9'38
» 7'25 » » 9'23 e	» 9'23 e
» 8'49 » » 13'27 m	» 13'27 m
» 14'13 » » 17'42 c	» 17'42 c
» 17'16 » Vilanova » 21'44 c	» 21'44 c
» » Vilafranca » 20'37	» 20'37
» 21'25 » » 23'28 e	» 23'28 e

DE BARCELONA A REUS

Surt 5'26 (trasb. Roda); arriba 9'43 m	arriba 9'43 m
» 8'33 » » 10'36 e	» 10'36 e
» 9'20 » » 12'47 c	» 12'47 c
» 13'00 » » 16'15 o	» 16'15 o
» 15'23 » » 19'24 m	» 19'24 m
» 19'49 » » 21'53 e	» 21'53 e

DE REUS A TARRAGONA

» 9'57 » » 10'30 m	» 10'30 m
» 12'54 » » 13'27	» 13'27
» 14'30 » » 15'05 m	» 15'05 m
» 18'08 » » 18'35 c	» 18'35 c
» 20'50 » » 21'34 m	» 21'34 m

DE TARRAGONA A REUS

Surt 7'35 » » arriba 8'10 c	arriba 8'10 c
» 12'17 » » 12'53 m	» 12'53 m
» 16'36 » » 17'14 m	» 17'14 m
» 19'25 » » 20'03 m	» 20'03 m

DE REUS A FALSET I MORA

Surt 7'17 » » arriba 10'15 m	arriba 10'15 m
» 10'41 » » 11'14 e	» 11'14 e
» 13'27 » » 14'24	» 14'24
» 16'30 » » 18'57	» 18'57
» 19'49 » » 21'47 m	» 21'47 m
» 22'01 » » 23'05 e	» 23'05 e

DE MORA I FALSET A REUS

Surt 6'13 » » arriba 7'17 e	arriba 7'17 e
» 6'30 » » 7'42	» 7'42
» 7'01 » » 8'43	» 8'43
» 12'17 » » 13'11	» 13'11
» 17'27 » » 19'12	» 19'12
» 20'14 » » 20'48	» 20'48
» » » » 21'09 m	» 21'09 m

DE REUS A LLEIDA

Surt 8'22 » » arriba 11'22 c	arriba 11'22 c
» 13'35 » » 20'05 m	» 20'05 m
» 17'59 » » 22'03 m	» 22'03 m
» 20'30 » » 0'22 m	» 0'22 m

DE LLEIDA A REUS

Surt 5'30 » » arriba 9'46 m	arriba 9'46 m
» 8'29 » » 12'29 m	» 12'29 m
» 11'56 » » 20'17	» 20'17
» 15 » » 17'58 c	» 17'58 c

Companyia Reusense de Tramvies

Servei de trens que regirà des del dia 12 de setembre de 1917

Sortides de Reus Sortides de Salou
 (Arraval Robuster)

Tren n.º 24 a les 7'50 Tren n.º 25 a les 9'20
 » » 12 » 16' » » 23 » 18'46

AVIS.—Els dies festius no circularà el tren que surt de Reus a les 16, però en canvi circularàn el de les 15 i el de les 17'05 i el que de Salou surt a les 16.

Els diumenges i dies festius s'expediran bitllets d'anada i tornada a 60 cèntims per a tots els trens del dia de la expedició.

LINIA DE VALENCIA

Surten de Salou per a Valencia
 6'21, 9'18, 11'15, 0'02, 18'02 (fins a Benicarló).

Arriben a Salou de Valencia
 4'19, 8'32, 15'44, 18'36, 0'35 (desde Benicarló).

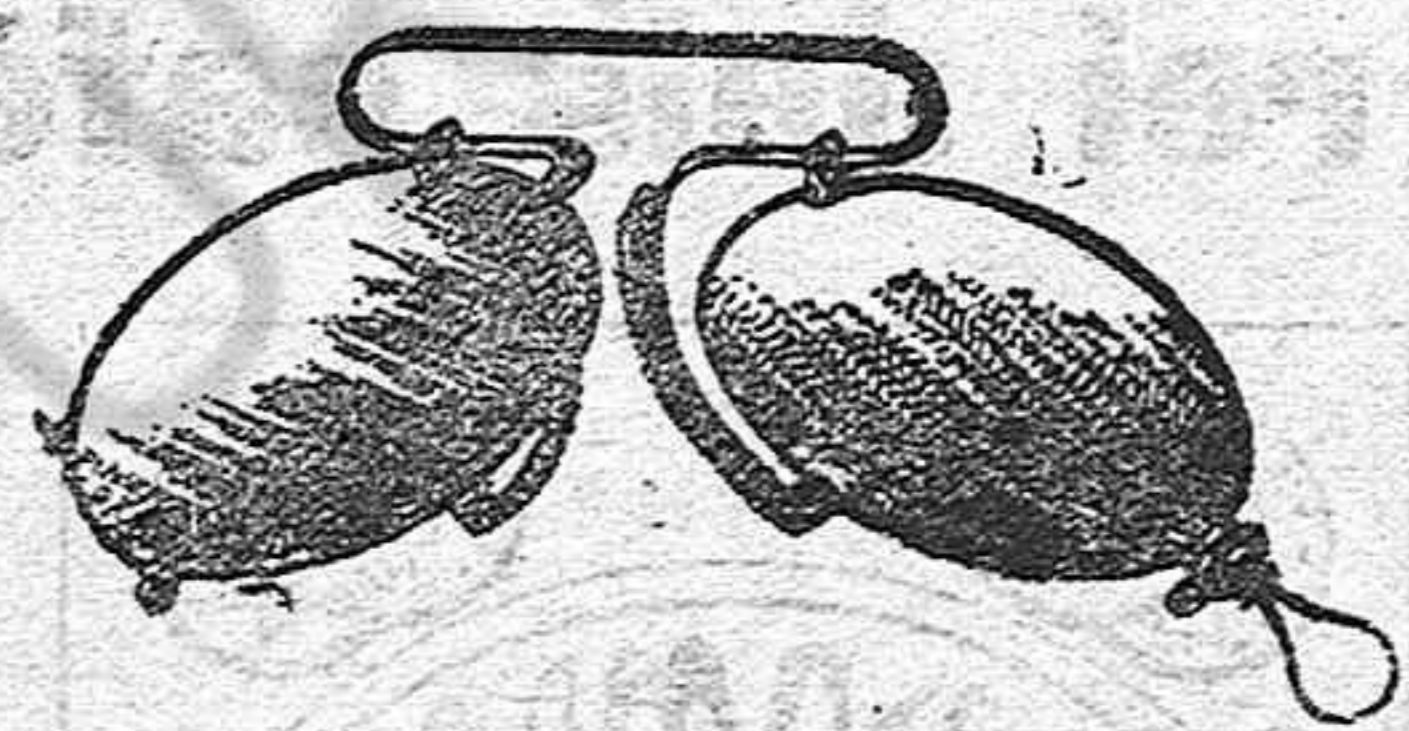
IMP. SANJUAN - REUS

Instal·lacions Elèctriques

— AMORTITZABLES —

Per a informes: **Electricista Freixa**

Carrer de Vilá (a) Bou **REUS**

Els progressos que la ÒPTICA ha experimentat des de fa mig segle, ha demostrat que avui és indispensable en tots els ordres baix tots els aspectes: Amb l'auxili d'uns lentes o gafes ben escollits, són milers les persones que que practiquen l'hermós sentit de la vista, en completa normalitat.

No's deuen comprar els lentes com un gènere qualsevol, no basta escollir cristalls rutinariament i sense raons científiques. Quantes persones han malgastat sa vista, perjudicant-la en alt grau per no tindre en compte aquests prudents consells!! Sols un examen a consciència pot donar per resultat trobar uns lentes perfectes, ja que moltes vegades no tenen el mateix grau de refracció els dos ulls.

En conseqüència, aquesta CASA sense perdonar mitjà ha instal·lat en son propi establiment una completa SECCIÓ D'ÒPTICA que li permet assegurar a sa distingida clientela, una extraordinària exactitud en els cristalls prescrits pels senyors Oculistes, amb lo qual, creu prestar un bon servei i al mateix temps omplènar un buit fa temps notat en aquesta ciutat.

S'expedeix el verdader cristall de roca del Brasil i es garantitza sa autenticitat per mitjà d'aparells especials. Cristalls de totes classes, montures d'or, xapat, níquel i ser.

Se fan ademés, tota classe de compostures perteneixents a dit ram.

JOSEP PUJOL.-Cirurgià

Especialista en la curació de les hernies (trençats) amb 30 anys de pràctica entre la casa Clausolles, de Barcelona, i el meu establiment de Reus

NOTA.—No equivocar aquest antic i acreditat establiment «LA CRUZ ROJA» dirigit per persona competent i amb títol professional, amb altre d'igual article que hi ha en el mateix carrer, que amb el fi de despistar a la meua clientela i per a millor aprofitar-se del crèdit que gaudeix casa meua, s'ha establert prop de la mateixa.

«LA CRUZ ROJA» (CASAFUND.) MONTEROLS, 16
 (Al costat del fabricant de gorres D. Isidro Pena)

Don Josep Pujol i Cluvina

HA MORT ALS 55 ANYS D'EDAT

E. P. D.

La desconsolada esposa Adela Gaya Jesús, mare política, cunyats, nebots, cosins i demés parents, al participar als seus amics i coneguts tan sensible pèrdua, els preguen lo tinguin present en llurs oracions i se serveixin assistir avui dimecres, a un quart de quatre de la tarda, a la casa mortuoria, carrer de Monterols, 16, per a acompanyar el cadavre a la Parroquial Iglesia de Sant Pere i d'allí a la Plaça de Catalunya, on se despedirà el dol.

Reus 17 Octubre 1917.

Els FUNERALS per a l'etern descans de l'ànima del finat se celebraran demà dijous, a les 9, en la propia Parroquia.

Aparells i Discs PATHE

Nous discs dels célebres artistes: TITTO SCHIPA, MARIA GALVANI, G. BARDI, ELVINO VENTURA, SCAMPINI
 Gran assortit en cuplets cantats per les artistes: AMALIA MOLINA, BELLA NINON, OLIMPIA D'AVIGNI, LA TEMPRANICA, LA PRECIOSILLA

Dipòsit a Reus: **MAGATZEMS GIBERT**

Plaça Constitució, 1 **REUS**
 (Al costat de la casa Bofill)

Xocolateria LA MUNDIAL

(Antiga del Narri)

Carrer de la Mar, 2 (Carreró davant la plaça de la Constitució) **REUS**

Aquest establiment al passar a ésser propietat de Vicents Martí, ha sigut reformat el local amb el fi de poguer servir al distingit públic, el qual trobarà en el mateix economia i servei esmerat.

EI CAS MÉS SENZILL DE TOS;

el refredat més simple; qualsevol lleugera inflamació, més que afeccions transitories constitueixen un perill serio i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRÒNICA, l'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de catarros mal cuidats. Les

Pastilles Serra

compostes de balsàmics, antisséptics i espectorants que tenen la facultat d'aliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratòries són el remei millor que pot recomanar-se en la seguretat d'obtenir prompts i satisfactoris resultats.

Calma la tos ràpidament, estava el pit, descarrega els pulmons i fan desaparèixer tot seguit la fatiga que oprimia y dificultava la respiració.

ES VENEN A DOS RALS CAPSA.

LITINOIDES SERRA

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a la obtenció de

riquíssima aigua de taula

Exigiu sempre el nom Litinoides Serra sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa és lleugera, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malalties de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

Es venen en capses de 12 paquets a 1 pesseta; de 30 paquets a 3'65 pessetes; de 100 paquets a 7 pessetes.

UN PAQUET SOLT: 10 CÉNTIMS.

EL RECONSTITUENT MILLOR

és aquell que basant-se en teories científiques admeses universalment proporciona a l'organisme empobrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes. La

Enofosforina Serra

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir-se que REFA el cos rendit per l'anèmia; remineralitza la materia gris, aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensable per a totes aquelles persones convalescents de llargues malalties, per a combatre la vellesa prematura, enfortir al débil i vigoritzar a l'impotent.

FARMACIA SERRA - Arraval de Santa Agna, número 80 - REUS

El rei dels cafès

Puresa garantida

Aroma concentrat

AGENTE EXCLUSIVO PARA LA VENTA EN ESPAÑA
ROMÁN MARIMÓN PLAZA CATALUÑA-7
REUS

El més agradable

LES PERSONES DE BON PALADAR PRENEH EL CAFÉ "PAMPA"

Els cafès GIL

ELS DE MÉS FORTALESA
SON. ELS DE MÉS AROMA

Carrer Metge Fortuny, 3 (davant La Fleca).-Reus

Fábregas i Recasens

BANQUERS

Valors-Cupons-Borsa-Canvi-Giros

Rambia dels Estudis, 4 (TELEFONS A 2248 I A 3453) BARCELONA

DISPONIBLE

L'Hidráulica Reusense
de EMILI AULÉS

Extens assortit en mosaics hidràulics
PREUS ECONÒMICS

Camí de Riudoms REUS

Casa PUJOL

TRAJO DE LLANA
DES DE 25 PESSETES

Monterols, 37 REUS

JOAN PUJOL
RECADEU

EL MÉS ANTIC DE REUS A BARCELONA

ARRAVAL ALT DE JESÚS REUS

NON PLUS ULTRA

Trajos a preus inverossímils

La casa millor assortida en trajos per a nous

Portal de Jesús, 1.—REUS

Esteve Massagué

COMISSIONS-REPRESENTACIONS

SANT LLORENS, 8, 3r REUS

DECORACIÓ - MOBLES

J. MONTAGUT

Carrer de la Pradó, 4 REUS

Fàbrica de Capses de Cartró

ENRIC VIDAL

Carrer del Galló, 4 REUS

JOSEP SOLÉ
RECADEU DE REUS A BARCELONA

BARCELONA
Boulevard de Gràcia, Nova, 14
Passatge de Gràcia, 62 (Colmado)
Hospital, 4 (Estanc)

REUS
Güell i Mercader, (Hostalets), 22, Cordereria
Arraval Santa Agna, 5

DROGUERIA

de H. MARINÉ

Plaça de Prim REUS

Claudi Borrás
DENTISTA

Plaça Constitució, 13 REUS

TINTORERIA de MANUEL CIBIALCH

De rentat i tenyix tota classe de roba.—S'utilitza el planxar elèctric.

Galants, 7 REUS

DISPONIBLE

DISPONIBLE

per a l'inscripció d'anuncis en aquest diari

PREUS MENSUALS

En 1.ª plana	En tercera plana				En 4.ª plana
	A una columna	A dues columnes	A tres columnes	A cinc columnes	
Pagarà 4 pessetes per cada espai de 5 per 7 centímetres que ocupi	Fins a 3 cmts. d'altura. De 3 a 5	2'50 3'50 0'50	3'75 5'25 0'75	5'00 7'00 1'00	10'00 14'00 1'50

Pagarà 3 pessetes per cada espai de 5 per 7 centímetres que ocupi

Els remittents, anuncis de crònica, de secció oficial, etc., etc., un número reduït d'inscripcions pagarán a 25 céntims la ratlla per la primera inscripció i a 10 céntims ratlla, per cada una de les successives. Quan arribi a publicar-se un mes pagarán a 10 céntims per cada inscripció.

NOTA: Tot anunci a més de son import segons tarifa, cestarà l'impost del timbre a raó de 10 céntims per inscripció.

AVIS:—S'admeten anuncis mortuoris fins a les 11 de la nit.